

De ingezonden knipsels van Mej. A.E.Revers en van Dr. B.A.Vermaseren gaven Drs. H.J.Nannen aanleiding onderstaand artikel te schrijven.

R.

HET REVISIONISME IN DUITSLAND

Met de overwinning op Duitsland en Italië schenen nationaal-socialisme en fascisme tevens overwonnen. Er waren nadien hier en daar symptomen, dat deze ideeën wel nog hier en daar leefden, maar, zoals nog in 1963 Prof. H.R. Trevor Roper in de New-York Times poneerde, dit waren geen voortekenen van de toekomst, maar relikwieën van het verleden. "De mensen zijn gebonden aan hun eigen verleden en kunnen zich niet altijd aanpassen aan veranderde omstandigheden".

Het boek van Manfred Jenke "Verschwörung von rechts?", in de Colloquium-verlag in W.Berlijn eind 1961 verschenen, had deze Oxfordse professor uit zijn zoete rust kunnen doen opschrikken, althans wat betreft de situatie in Duitsland. Niet dat de ongeveer 90 "rechtse" organisaties zoveel betekenen; veel bedenkelijker is de omstandigheid dat er talloze, grote en kleine geschriften zijn verschenen en nog verschijnen, o. a. in de vorm van biografieën over Nazileiders, in drupende verering voor hun persoonlijkheid en daden. Het is duidelijk dat deze publicaties dienen om te bewijzen dat de schuld voor alle onrecht en ellende bij de anderen ligt en bovendien dat er van een mensonterend optreden van Duitse kant geen sprake is geweest. Deze redenering vindt men terug in de Deutsche National- und Soldaten Zeitung, een blad met een zeer grote oplage.

Deze grote publiciteit wijst er op dat prof. Roper geen gelijk heeft met de bewering dat men slechts met een grøp mensen heeft te doen, die terugkijken niet vooruit, ook wanneer hij zegt dat deze groep geen betekenis heeft voor de toekomst. Dit meenden we na de eerste wereldoorlog met de opkomende beweging van Hitler ook. Het gaat er maar om of deze gedachte een voedingsbodem vindt bij het Duitse volk. Het is moeilijk om zich een oordeel hierover te vormen. De grote verbreiding van bovengenoemde lectuur lijkt in ieder geval zeer bedenkelijk. En over die voedingsbodem gesproken: is het niet altijd weer pijnlijk voor een niet-Duitser, wanneer deze, in Duitsland reizend, met een Duitser in gesprek komt en dan hoort dat deze het land van de tourist zo goed kent. . omdat hij er in de oorlog is geweest. Daaruit spreekt in ieder geval dit, dat er geen schuldgevoel of beschamend gevoel is over het verleden, als volk, en dat men daardoor de fijnheid mist om althans over die kennis van het land van de tourist te zwijgen.

Dat streven om alle schuld af te wijzen wordt in de laatste jaren versterkt omdat er ook hulp uit het buitenland komt. De Oxfordse professor A. J. P. Taylor betoogt in zijn "Origins of the second Worldwar (vertaald als "Die Ursprünge des zweitens Weltkrieges", Gütersloh 1962) dat Hitler Duitsland alleen wilde bevrijden van het "dictaat van Versailles": niet Hitler, eerder Chamberlain is de schuldige. Hitler is b.v. de man, die Chamberlain van een oor-

log naar aanleiding van de Súdetenkwestie heeft afgehouden.

Ook een Amerikaans geleerde, David L. Hoggan wijst in zijn boek, dat in het Duits vertaald is onder de titel "Der erzwungene Krieg": die Ursachen und Urheber des zweiten Weltkrieges, Tübingen, 1962, de schuld niet aan Hitler, maar aan de diplomaat Halifax toe. Dat dergelijke boeken ondanks de hoge prijs veel gelezen worden, bewijzen de 4 drukken die dit boek in de Duitse uitgave reeds beleefde.

Met dit voedsel wordt de jongere generatie in Duitsland opgevoed!

Gelukkig is er daarnaast ook een andere houding te vinden. We denken b.v. aan de Marienschwesternschaft bij Darmstadt, waar men een sobere maaltijd staande nuttigt om niet alleen in het gebed, maar tevens door een bepaalde handeling de schuld te belijden voor hetgeen de Joden is aangedaan en boete te doen.

Men kan, zoals H. A. M. Hoefnagels doet in het supplement van het Handelsblad van 16 maart 1963, wijzen op de arbeid van de cursussen in Sleswijk-Holstein voor geschiedenisleraren, die hun kennis willen democratiseren, op de herziening van de leerboeken in Braunschweig, ook op de ontmoeting van Duitse historici in Aken, enz. Ook op de verschijning van boeken als dat van Shirer, dat de tweede wereldoorlog terugbrengt tot het Duitse volkskarakter, enz.

Het is en blijft moeilijk om over de eigen tijd een juist oordeel te vellen, maar gerust op onze oostelijke burens, als volk, zijn we nog altijd niet.

* * *

H. J. Nannen

In Kleio 1963 No. 2 was de redactie door plaatsgebrek gedwongen enkele opmerkingen te maken over "Europa en het geschiedenisonderwijs". Zij heeft de mogelijkheid gevonden het gehele artikel in dit nummer op te nemen.

R.

EUROPA EN HET GESCHIEDENISONDERWIJS

Van 8 - 12 januari jl. organiseerde het Europese Centrum van de Cultuur, gevestigd in Genève, studiedagen, gewijd aan de vraag, welke bijdrage het geschiedenisonderwijs zou kunnen leveren bij de bevordering van het Civisme Européen - wij laten de term voorlopig onvertaald.

Deze dagen werden gehouden te Brussel en de organisatie ervan was mogelijk gemaakt, doordat de Belgische Regering bereid was gevonden de kosten te dragen. Ondergetekenden, aangezocht door het bestuur van de V. G. N. hebben het niet betreurd dat zij aan deze uitnodiging gevolg hebben gegeven.

Het Ministerie van Onderwijs te Brussel had voor de huisvesting beslag gelegd op het sinds de Brusselse tentoonstelling geheel gerestaureerde kasteel van Karreveld.

De studiedagen werden bezocht door ongeveer 40 deelnemers, waarvan de helft uit het gastland afkomstig was en de andere helft uit Duitsland, Engeland,